

Розділ III. РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

Part III. SUMMARIES, REVIEWS, REPORTS

УДК 77.04(0.029.1):616-036.21COVID-19](477) «2020/2021»

ОБРАЗОТВОРЧІ НАРАТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ ФОТОКНИГИ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19 (2020-2021 PP.)

Довганич Роберт Габрієлович – аспірант, Львівська національна академія мистецтв, м. Львів

<https://orcid.org/0000-0002-4441-1261>

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.786>

robert.dovganych@gmail.com

Пандемія COVID-19 помітно вплинула на формування наративів в авторських та колективних книжкових фотографічних виданнях, виданих в Україні та за її межами впродовж 2020-2021 рр. В умовах ізоляції та поширення пандемії вірусу, у яких перебували українські автори у той період, фотографічні проєкти дістали якісно інший вектор розвитку й репрезентацію у фотокнигах. У таких роботах починають чітко відстежувалися два класичні способи донесення інформації наративним методом: експліцитний (свідомий, репортерський, документальний) та імпліцитний (несвідомий, рефлексія, позиція автора). Такі підходи дали змогу фотографам працювати над створенням нового матеріалу в нових наявних обмеженнях, а також дозволили працювати з архівами, сформованими до пандемії. Розглянуто книги, друковані українськими та закордонними видавництвами, а також самвидав, створений та виданий безпосередньо авторами. Окрім безпосередньо наративної складової, приділена увага образотворчій, технічній та концептуальній складовій фотографічних книжкових видань. Висвітлено хронологію розвитку української фотографії крізь призму книжкових видань у контексті обмежень пандемії COVID-19, що дозволяє розглянути такий спосіб художнього та візуального висловлювання під іншим кутом, продиктованим сучасними тенденціями створення фотопроєктів та провести міждисциплінарні паралелі з лінгвістикою і філологією у контексті подачі матеріалу до споглядача.

Ключові слова: образотворчий, фотографія, фотопроєкт, фотокнига, наратив, книжкове видання, концепція, творчість, художні особливості, мистецтво XXI століття.

Постановка проблеми. Українські фотографи, враховуючи контекст пандемії COVID-19 у 2020-2021 рр., отримавши мораторій на свою діяльність, змушені були переформатувати та адаптувати свою роботу під нові умови. Це дозволило отримати неочікуваний результат у вигляді зростання кількості фотографічних книжкових видань, видрукованих не лише в Україні, але й за її межами. Було видано понад три десятки фотокниг, половина з яких становила самвидав, а інша – стала результатом співпраці з видавництвами. Такий обсяг матеріалу дав можливість виділити та проаналізувати окремі підходи авторів і дати характеристику методам їх створення через наративну складову.

Мета статті – дати характеристику українським книжковим фотографічним виданням, створеним у період пандемії COVID-19 (2020-2021 рр.) крізь призму двох класичних способів донесення інформації наративним методом: експліцитного та імпліцитного.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед наукових статей, присвячених наративності у площині лінгвістики, слід зазначити матеріал таких науковців як Г. Кость, яка розкрила тему лексико-стилістичних засобів вираження імпліцитності у художньому тексті [7] та Р. Ваврінчіка, що докладно описав експліцитні та імпліцитні перформативні мовленнєві акти [5]. Також досліджено фотокниги українських авторів, серед яких М. Палінчак [13], Т. Бичко [1–3], М. Бродовська [4], С. Каменної [6], С. Маслов [8], С. Мельниченко [9–12], І. Чекачов [14], О. Чекачов [5], [16] та Б. Михайлов [17–18].

Виклад основного матеріалу дослідження. Наратив є невіддільною частиною створення будь-якого фотографічного проєкту або серії. Там, де існує послідовність викладення матеріалу, завжди присутній наратив чи оповідь. Найчастіше, коли йдеться про основні способи його донесення, зокрема у лінгвістичних працях, то виділяють експліцитний та імпліцитний. У своїй статті лінгвістка та філологиня Г. Кость стверджує, що експліцитна інформація тісно пов'язана з віднайденням семантичних маркерів розгортання теми та не викликає непорозуміння чи невірною сприйняття [7; 187]. Це твердження є особливо важливим у контексті фотографічного образотворчого наративу, де чіткість та зрозумілість подачі інформації шляхом фотографії мають першочергове значення, особливо у жанрах документалістики та репортажу. Український фотограф М. Палінчак у своїй фотокнизі «Anamnesis» (2020 р.) [13], присвяченій періоду після введення режиму «локдауну», використав документальну манеру подачі при створенні своїх світлин.

Попри те, що практично вся його робота була прихована під нашаруванням форм, поєднаних виваженою чіткою композицією та кольором, його стиль залишався впізнаваним і властивим саме йому. Такий підхід дозволив глядачеві чітко розуміти контекст та посилання, які передаються через фотографії, що створює глибокий емоційний зв'язок із глядачем.

Т. Бичко у фотокнизі «Сихів» (2020 р.) [2], навпаки, обрав більш прямолінійний підхід, хоча й з долею властивої йому рефлексії. Він фіксував на плівку один із районів Львова, не надаючи глядачеві ширшого тлумачення, ніж це дозволяє кадр. Такий метод забезпечив певний рівень суб'єктивності, де глядач самостійно інтерпретує побачене. Цей підхід відображає індивідуальність митця та його здатність до самоаналізу і рефлексії. О. Чекменьов у своїх виданнях «Pharmakon» (2021 р.) [15] та «Лілії» (2020 р.) [16] використав документальний метод фіксації, що є характерною рисою творчості автора. Попри те, що ці проєкти відзняті значно раніше, їхня актуальність та точність у відображенні реальності залишаються незмінними. Типологічність подачі візуального матеріалу у проєкті «Ukrainian Railroad Ladies» (2020 р.) [8] С. Маслова також корелює з експліцитним способом донесення інформації до глядача. Фотографії, зібрані у цій книзі, демонструють чіткість і конкретність, що дозволяє глядачеві легко сприймати та інтерпретувати побачене. Цей проєкт ілюструє важливість точності та детальності у фотографічному наративі. У період пандемії COVID-19 експліцитність через ретроспективний документальний підхід також мала місце серед українських митців, які працюють із фотографією, адже ізоляція спонукала авторів повернутись до роботи над власним архівом або ж над перевиданнями. Наприклад, Б. Михайлов у своїх проєктах «Series of Four / Serie von Vier» (2020 р.) [18] та «Viscidity» (2020 р.) [17] використовував саме експліцитний метод донесення інформації через свої світлини у фотокнигах.

Ці приклади демонструють як різні фотографи використовують експліцитну інформацію для створення зрозумілих і чітких наративів, що не лише відображають реальність, рефлексію чи ретроспективу, але й надають глядачеві можливість глибшого осмислення та розуміння контексту представлених подій. Водночас вони підкреслюють різноманітність підходів до документалістики, де кожен митець використовує власну стилістику і методику, забезпечуючи унікальний погляд на ту чи іншу тему, яку він опрацьовував у своїх проєктах, які потім дістали втілення у виданнях.

На противагу експліцитному способу передачі інформації, імпліцитний метод акцентує на гіпертекстуальності та домислах, що ґрунтуються на нашаруваннях припущень й асоціацій [5; 222]. Цей підхід особливо відмічав Я. Якубінський, зазначаючи, що реципієнт завдяки цьому методу шукає відповідності, аналогії та конотації, що виникають з його пережитих ситуацій або попередньо набутих знань [7; 187]. Цей процес вимагає від глядача активної участі та залучення, оскільки він повинен підсвідомо відчувати рефлексію та позицію автора, враховуючи свій власний споглядальний досвід та візуальні підказки, які надаються у фотографічному проєкті.

Імпліцитний метод сприйняття та інтерпретації є більш складним і багатшаровим, що дозволяє створювати глибокий зв'язок між автором та глядачем. Він відкриває нові можливості для глибокого проникнення у внутрішній світ автора, надаючи змогу глядачам відчувати його емоції та переживання на більш глибинному рівні. Цей підхід базується на використанні символів, метафор та інших художніх засобів, які сприяють створенню багатшарового образу. Завдяки цьому, фотографічні роботи набувають додаткових смислових вимірів, що дозволяють глядачеві більш інтерактивно взаємодіяти з твором, залучаючи власний досвід та уяву для інтерпретації представленого матеріалу.

Це підтверджується роботами та згаданого вже Т. Бичко. У своїх проєктах «ISO» (2020 р.) [1] та «2ROOMS» (2021 р.) [3] він використовував інший наративний інструментарій, який значно відрізняється від його попередніх підходів у створенні робіт. Ці проєкти будуються на внутрішніх переживаннях автора та його рефлексіях стосовно реальності й власного буття. Вони дозволяють глядачеві глибше зануритися у психологічні та емоційні стани автора, що створює більш складний і багатогранний образ. Зокрема, у проєкті «ISO» автор досліджує ізоляцію та самотність, використовуючи візуальні метафори, що передають почуття відчуженості та пошуку сенсу у замкнутому просторі. У проєкті «2ROOMS» Т. Бичко ще глибше занурюється у дослідження людського буття, використовуючи складні візуальні символи та метафори для передачі внутрішніх станів та рефлексій. Тут автор звертається до теми особистої ідентичності, простору та часу, створюючи багатшарові образи, які викликають у глядача складні асоціації та роздуми. Через імпліцитний підхід, глядач має змогу не лише побачити зовнішні прояви життя, але й проникнути у глибинні пласти авторського світогляду, відчувати його сумніви, радощі та надії.

Досліджуючи роботи інших сучасних українських фотографів, можна побачити, що імпліцитний наратив є важливим інструментом для передачі складних емоцій та ідей. Миколаївський фотограф С. Мельниченко, який у період пандемії створив найбільший доробок серед усіх українських авторів, у своїх фотокнигах «Шварценеггер – мій кумир» (2020 р.) [10], «Fashion Magazine» (2020 р.) [9], «When I was a Virgin» (2021 р.) [12] та «Fundamental Space Explorations of Naked Singularity» (2021 р.) [11]

застосовував саме імпліцитний наратив, властивий концептуальній фотографії. Його роботи характерні, використанням символіки та метафор, що створюють багатозаровий та неоднозначний образ та формують відповідне неоднозначне сприйняття у глядача. Наприклад, у фотокнизі «Шварценеггер – мій кумир» Мельниченко використовує образи та метафори, що викликають асоціації з культурою масового споживання та питаннями ідентичності. Це дозволяє глядачеві зануритися у складний світ авторських рефлексій, де кожен образ має глибокий символічний зміст. У «Fashion Magazine» Мельниченко досліджує тему моди та її впливу на сучасне суспільство, використовуючи іронічні та провокативні метафори. Такий підхід стимулює глядача замислитися над впливом модних трендів на особистість та соціальні норми. Фотокнига «When I was a Virgin» звертається до теми юності та невинності, де автор використовує символи, що відображають перехід від дитинства до дорослості. Найбільш концептуальною є фотокнига «Fundamental Space Explorations of Naked Singularity», де Мельниченко звертається до теми космосу та людського існування. Використовуючи наукові метафори та символи, автор створює візуальні образи, що викликають роздуми про місце людини у всесвіті і її взаємодію з навколишнім світом. Такий підхід зробив світлина у його виданнях не лише візуально привабливими, але й інтелектуально насиченими, стимулюючи глядача до глибокого аналізу та рефлексії.

До фотографічних проєктів, а власне, й до видань, побудованих за допомогою імпліцитного наративу, також слід віднести «Український супрематизм» (2021 р.) [6] С. Каменного. На перший погляд, здається, що фотокнига створена іншою людиною, однак її автором є сам Каменний. Цей проєкт можна розглядати як фантазійний або фейковий, де автор іронічно уявляє себе античним героєм чи античною скульптурою, що віртуально бере участь у драматичних подіях на Майдані. «Український супрематизм» насичений авторськими роздумами, іронією та самоіронією, а також баченням подій з погляду інших епох у діалозі з відомими творами образотворчого мистецтва. Автор створив візуальні композиції, які є багатозаровими як у сенсовому, так і в емоційному плані. Це забезпечило глибше розуміння внутрішнього змісту робіт та їх взаємозв'язків із культурним і соціальним контекстом. Такі образи не можна зчитувати миттєво, адже вони вимагають від глядача багаторазового повернення та роздумів, що сприяє глибокому зануренню у мистецький твір. Імпліцитний наратив тут створює особливий тип взаємодії між глядачем і твором мистецтва. Глядач стає не лише пасивним спостерігачем, а активним учасником процесу інтерпретації. Кожен глядач приносить свій власний досвід, знання та емоції у процес розуміння та аналізу твору, що робить досвід споглядання унікальним для кожного. С. Каменний використовує такі технічні прийоми, як абстрактні форми, геометричні фігури та гра з кольором, що є характерними для супрематизму, але водночас додає сучасні елементи, які відображають актуальні теми та проблеми.

Також слід згадати фотокнигу М. Бродовської «Моя дорога Віра» (2020 р.) [4] та «NA4JORM8» (2021 р.) [14] харківського фотографа С. Чекачкова, які також вписуються в імпліцитний метод створення наративу. «Моя дорога Віра» створена у форматі «щоденника дружби» та використовує техніки колажування, що поєднує особисті спогади з візуальними елементами, що викликають емоційний відгук у глядача та стимулюють до рефлексії над власними переживаннями та стосунками. «NA4JORM8» містить у собі світлина, створені по випадковості машинного відновлення фотографій, також викликає неоднозначність візуального сприйняття та зчитування наративу.

Загалом, дві третини фотографічних книжкових видань створено саме у ключі імпліцитного наративу. Це свідчить про те, що сучасні українські фотографи прагнуть передати складні емоції та переживання, використовуючи тонкі натяки та асоціації, що робить їх роботи багатограними та глибокими. Такий підхід дозволяє глядачам активно брати участь у процесі інтерпретації та зчитування зображень та утворених проєктів, що створює більш інтерактивний та залучений досвід.

Висновки. У період пандемії COVID-19 українські фотографи у своїх фотографічних книжкових виданнях активно використовували експліцитний та імпліцитний способи донесення інформації наративним методом через візуальні образи у своїх світлинах. Найбільша кількість фотокниг створена саме шляхом останнього, адже у період ізоляції автори були обмежені в переміщеннях і своїй діяльності та змушені працювати з архівами або у творчих обмеженнях. Такий спосіб аналізу дає змогу провести міждисциплінарні паралелі між образотворчим мистецтвом, лінгвістикою та філологією, адже всі вони використовують наратив та його утворювальні компоненти.

Список використаної літератури

1. Бичко Т. ISO: Видавництво «Т33», 2020. 30 с.
2. Бичко Т. Сихів: Самвидав, 2020. 128 с.
3. Бичко Т. 2ROOMS : IST Publishing, 2021. 94 с.
4. Бродовська М. Моя дорога Віра / My Dear Vira : Україна, 2020. 110 с.

5. Ваврінчик Р. Експліцитні та імпліцитні перформативні мовленнєві акти. *Вісник Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2015. № 5 (77). С. 220-225.
6. Каменної С. Український супрематизм. Київ : Родовід, 2021. 96 с.
7. Кость Г. Лексико-стилістичні засоби вираження імпліцитності у художньому тексті. *Іноземна філологія*. 2009. № 121. С. 186-192. DOI: 10.30970/fpl.2009.121.506 (дата звернення: 03.05.2024)
8. Маслов С. *Ukrainian railroad ladies*: Київ : Основи, 2020. 128 с.
9. Мельниченко С. Журнал мод / Fashion Magazine : Самвидав, 2020. 26 с.
10. Мельниченко С., Лебединський С., Осадча О. Шварценеггер – мій кумир / Schwarzenegger is My Idol: Харків : MOKSOP, 2020. 88 с.
11. Мельниченко С. *Fundamental Space Explorations of Naked Singularity* : 89 books, 2021. 64 с.
12. Мельниченко С. *When I was a Virgin* : Editions Bessard, 2021. 36 с.
13. Палінчак М. *Anamnesis*. Україна : Самвидав, 2020. 86 с.
14. Чекачков І. *NA4JOPM8* : IST Publishing, 2020. 160 с.
15. Чекменюв О. *Pharmakon* : 89 books, 2008. 132 с.
16. Чекменюв О., Лебединський, С. Лілії / Lilies: Харків : MOKSOP, 2020. 120 с.
17. Mikhailov, B. *Viscosity*: New York : PPP Editions, 2020.
18. Mikhailov, B., Heese, L., Staatliche Kunsthalle Baden-Baden. *Series of Four/ Serie von Vier*, 2020. 180 с.

Reference

1. Bychko T. *ISO: Publishing house «Т33»*, 2020. 30 s.
2. Bychko T. *Sykhiv: Self-published*, 2020. 128 s.
3. Bychko T. *2ROOMS* : IST Publishing, 2021. 94 s.
4. Brodovska M. *Moia doroha Vira / My Dear Vira* : Ukraine, 2020. 110 s.
5. Vavrinchik R. *Eksplitsytni ta implitsytni performatyvni movlennievi akty*. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*. 2015. №5 (77). S. 220-225.
6. Kamennoi S. *Ukrainskyi suprematyzm*: Kyiv : Rodovid, 2021. 96 s.
7. Kost H. *Leksyko-stylistychni zasoby vyrazhennia implitsynosti u khudozhnomu teksti*. *Inozemna filolohiia*. 2009. № 121. S. 186-192. DOI: 10.30970/fpl.2009.121.506 (date of access: 03.05.2024)
8. Maslov S. *Ukrainian railroad ladies*: Kyiv : Osnovy, 2020. 128 s.
9. Melnychenko S. *Zhurnal mod / Fashion Magazine* : Self-published, 2020. 26 s.
10. Melnychenko S., Lebedynskyi S., Osadcha O. *Shvartseneherher – mii kumyr / Schwarzenegger is My Idol*: Kharkiv : MOKSOP, 2020. 88 s.
11. Melnychenko S. *Fundamental Space Explorations of Naked Singularity* : 89 books, 2021. 64 s.
12. Melnychenko S. *When I was a Virgin* : Editions Bessard, 2021. 36 s.
13. Palinchak M. *Anamnesis*: Ukraine : Self-published, 2020. 86 s.
14. Chekachkov I. *NA4JOPM8* : IST Publishing, 2020. 160 s.
15. Chekmenov O. *Pharmakon* : 89 books, 2008. 132 s.
16. Chekmenov O., Lebedynskyi, S. *Lilii / Lilies*: Kharkiv : MOKSOP, 2020. 120 s.
17. Mikhailov B. *Viscosity*: New York : PPP Editions, 2020. 120 s.
18. Mikhailov B., Heese, L., Staatliche Kunsthalle Baden-Baden. *Series of Four/ Serie von Vier* : 2020. 180 s.

PICTORIAL NARRATIVES OF UKRAINIAN PHOTOBOOKS DURING THE PANDEMIC OF COVID-19 (2020-2021)

Dovganych Robert – PhD student Lviv National Academy of Arts, Lviv

The COVID-19 pandemic has seriously affected the formation of narratives in the author's and collective book photography editions, which were published in Ukraine and abroad during 2020-2021. In the conditions of isolation and spread of the virus pandemic, in which Ukrainian authors were during this period, photographic projects got a qualitatively different vector of development and representation in photo books. In this period of time, in such works, two classical methods of conveying information using the narrative method were clearly observed: explicit (conscious, reporter, documentary) and implicit (unconscious, reflection, author's position). Such approaches have enabled photographers to work on the creation of new material within the new existing constraints, and also allowed to work with archives that were formed before the pandemic. Books published by Ukrainian and foreign publishing houses, as well as self-published books, which were created and published directly by the authors, were considered. In addition to the direct narrative component, attention was paid to the visual, technical and conceptual components of photographic book publications. The chronology of the development of Ukrainian photography through the prism of book publications in the context of the restrictions of the COVID-19 pandemic is highlighted, and it also allows us to consider this method of artistic and visual expression from a different angle, dictated by modern trends in the creation of photo projects, and to draw interdisciplinary parallels with linguistics and philology in the context of presenting material to the viewer.

Key words: fine art, photography, photo project, photo book, narrative, book edition, concept, creativity, artistic features, art of the 21 st century.

**PICTORIAL NARRATIVES OF UKRAINIAN PHOTOBOOKS DURING THE PANDEMIC
OF COVID-19 (2020-2021)**

Robert Dovganych – PhD student Lviv National Academy of Arts, Lviv

Problem Statement and Relevance of the Study. The COVID-19 pandemic significantly impacted the formation of narratives in both individual and collective book photographic publications released in Ukraine and abroad during 2020-2021. Ukrainian photographers, considering the context of the pandemic in 2020-2021, faced restrictions on their activities and had to reformat and adapt their work to the new conditions. This led to an unexpected result: an increase in the number of photographic book publications, not only in Ukraine but also abroad. More than three dozen photobooks were published, half of which were self-published, while the other half resulted from collaborations with publishing houses. This volume of material made it possible to identify and analyze individual authors' approaches and characterize the methods of their creation through the narrative component.

Research Methodology. The study aims to characterize Ukrainian book photographic publications created during the COVID-19 pandemic (2020-2021) through the prism of two classical methods of conveying information using the narrative method: explicit and implicit. The research involves analyzing scientific articles on narrativity in linguistics and examining photobooks by various Ukrainian authors. The methodology includes a review of books published by both Ukrainian and foreign publishing houses and self-published works. The focus is on the narrative, visual, technical, and conceptual components of these photographic book publications.

Results. During the pandemic, Ukrainian photographers actively used explicit and implicit methods of conveying information using the narrative method in their photographic book publications. The explicit method involves clear and direct presentation of information, often used in documentary and reportage genres. The implicit method focuses on hypersexuality and assumptions based on layers of interpretations and associations, requiring active participation and reflection from the viewer. The study highlights the chronology of the development of Ukrainian photography through book publications during the pandemic restrictions and draws interdisciplinary parallels with linguistics and philology in the context of material presentation to the viewer.

Novelty. The novelty of this study lies in its comprehensive analysis of Ukrainian photographic book publications during the COVID-19 pandemic, focusing on the narrative components and their explicit and implicit methods of conveying information. This approach allows for a deeper understanding of the impact of the pandemic on the artistic expression of Ukrainian photographers and their adaptation to new working conditions. The study also explores the interdisciplinary connections between visual art, linguistics, and philology, providing a unique perspective on the narrative techniques used in photobooks.

The Practical Significance. The practical significance of this study is reflected in its potential applications for photographers, artists, and researchers interested in narrative techniques in visual art. By analyzing the explicit and implicit methods used in Ukrainian photographic book publications during the pandemic, this research offers valuable insights into effective narrative strategies in constrained conditions. It also provides a framework for understanding the development of photographic projects and their representation in book form, which can inform future artistic and academic endeavors in the field of visual narratives.

Key words: fine art, photography, photo project, photo book, narrative, book edition, concept, creativity, artistic features, art of the 21 st century.

Надійшла до редакції 23.05.2024 р.

780.614.13-051(477) «2013/2024»

**ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗАСЛУЖЕНОЇ КАПЕЛИ БАНДУРИСТІВ УКРАЇНИ ІМЕНІ
Г.І. МАЙБОРОДИ В СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНИХ УМОВАХ 2013-2024 РОКІВ**

Пронь Софія Орестівна – аспірантка кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва,
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль
<https://orcid.org/0000-0001-0567-0792>
DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.787>
sofia.pron97@gmail.com

Досліджується творча діяльність Національної заслуженої капели бандуристів України ім. Г. Майбороди в умовах суспільно-історичних подій 2013-2024 рр. Виокремлено основні етапи становлення капели в контексті національно-визвольних змагань в Україні; охарактеризовано концертно-гастрольну діяльність капели під орудою головного диригента, народного артиста України Юрія Курача (2013-2024 рр.) та мистецький внесок керівників-диригентів, композиторів-аранжувальників у формуванні виконавського стилю колективу. Акцентується на культурно-мистецькій діяльності капели, пов'язаній з суспільно-історичними подіями 2013-2024 рр. Назвати важливі ансамблеві форми концертно-виконавської діяльності. Систематизовано мистецькі програми, репрезентовані різноманітним жанрово-стильовим репертуаром; простежено співпрацю капели бандуристів з оперними й камерними співаками, композиторами, майстрами художнього слова; проаналізовано приклади спільних проєктів із